

De roofvogels van Rottumerplaat in 2019

Aaldrik Pot & Nicolette Branderhorst

Van 29 maart tot en met 2 augustus 2019 waren mijn vrouw Nicolette en ik vogelwachter op het Groningse Waddeneiland Rottumerplaat. De vogelwachters zitten er in opdracht van Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer en hebben vier taken: het in kaart brengen van de flora en fauna, het registreren van verstoringen, het ruimen van vuil en vertellen over het wonen en werken op het eiland. Als liefhebber van roofvogels is er – buiten het vele reguliere werk om – ook nog eens een hoop te beleven. In dit artikel beschrijven we hoe de verschillende roofvogelsoorten ons in de loop van het seizoen hebben beziggehouden en met welke zaken roofvogels op zo'n dynamisch eiland moeten dealen.

Gebiedsbeschrijving

Rottumerplaat is een van de negen onbewoonde eilanden of zandplaten in de Waddenzee. Samen met het al veel oudere en vroeger wel permanent bewoonde Rottumeroog en de Zuiderduintjes vormt het de Rottums. Rottumerplaat was tot de jaren vijftig van de vorige eeuw een kale zandplaat in de oostelijke Waddenzee. Maar helemaal kaal en vlak was het blijkbaar niet. Jac. P. Thijsse schreef daarover in 1916, na een bezoek aan de Noordwestplaat zoals Rottumerplaat toentertijd heette, het volgende in het tijdschrift *De Levende Natuur*: 'De Noordwestplaat is er sinds mijn laatste bezoek (1911, AP) belangrijk op vooruit gegaan. Het duin is er hoger geworden en de geul tusschen de oostelijke en westelijke duintjes, waar bij hoge vloed de zee nog doordringt, is al veel smaller dan eerst en bevat ook al veel begroeide bultjes. Ook is de plantengroei rijker geworden.'

Vanaf 1950 startte Rijkswaterstaat met de aanleg van de Stuifdijk zodat Rottumerplaat als werkeiland zou kunnen dienen bij de voorgenomen inpoldering van de Waddenzee. Gelukkig verdwenen die plannen van tafel, maar Rottumerplaat had door de Stuifdijk wel meer het karakter van een eiland gekregen. Door opslibbing en aanwas groeide het tot een kleine duizend hectare. Later kalfde het eiland aan de westkant sterk af en bleef aangroei aan de oostzijde uit. Vervolgens kwam de 'zandmotor' weer op gang en ontstonden op diverse plekken, vooral aan de noordwest- en noordoostzijde nieuwe duintjes. Van de Stuifdijk, die oost-west is aangelegd, wordt aan de westkant door de zee en wind elk jaar enkele tientallen meters afgesnoept.

De Stuifdijk is echter robuust genoeg om het hart van het eiland nog een tijdje op zijn plaats te houden. Op de Stuifdijk groeien lage bosjes (duindoorn, liguster, vlier) met hier aan daar een wat hogere boom tot een meter of vier hoogte (esdoorn, populier, abeel). Op de Zuidkwelder zijn diverse kleinere rietvelden en op de Noordkwelder staan hier daar grote duindoornhorsten.

In 1991 besloot eigenaar en beheerder Rijkswaterstaat tot het staken van de kustverdediging op de Rottums. Sindsdien wordt Rottumerplaat aan het spel van zand,

wind en water overgelaten. Het huidige oppervlak is ongeveer 800 ha (Zekhuis & de Vries 2012).

Foto 1. Luchtfoto van Rottumerplaat (2018) met veelgebruikte veldnamen. *View from the air of Rottumerplaat in 2018, with local names.*

Potentieel prooiaanbod

Rottumerplaat is voor muizenetende roofvogels niet aantrekkelijk. Op het eiland komen namelijk geen muizensoorten voor. Dat werd bevestigd door een cameravalonderzoek met pindakaas (onweerstaanbaar voor bosmuizen): geen waarnemingen. Ook hebben we tijdens ons verblijf geen sporen (holletjes) van veldmuizen gevonden. Andere potentiële roofvogelprooien, zoals mol en bruine rat, zijn ook niet bekend. Als er al eentje op het eiland gevonden wordt, gaat het om een aangespoeld exemplaar. Datzelfde geldt voor haas, al schijnen die in het verleden wel naar het eiland te zijn toegebracht. Het enige zoogdier dat als prooi kan dienen roofvogels is het konijn *Oryctolagus cuniculus*.

Tabel 1. Konijntellingen in 2019 langs een traject van 1 km langs de Stuifdijk. *Rabbit census on the island of Rottumerplaat in 2019 (1 km transect).*

Datum <i>Date</i>	6 april	17 april	4 mei	20 mei	6 juni
Tijdstip <i>Time</i>	19.16-19.50	19.00-19.45	19.00-19.35	19.30-20.18	20.04-20.49
Duur <i>Duration</i>	34 min	45 min	35 min	48 min	45 min
Konijnen <i>Rabbits</i>	41	55	59	53	39
Aantal/uur <i>N/h</i>	72	73	101	66	53
Jongen <i>Young</i>	2	8	12	16	7
% jong <i>% young</i>	4.9	14.5	20.3	30.2	17.9

Tussen 6 april en 6 juni hebben we vijf konijntellingen uitgevoerd langs de zogenaamde vlinderroute op het eiland. De lengte van de gelopen route bedraagt 1 km en loopt langs de zuidzijde van de Stuifdijk. Met name jonge konijnen zijn voor roofvogels als Buizerd en Bruine Kiekendief interessant. Het hele seizoen door hebben we jonge konijnen gezien, met een piek in mei. Na 6 juni was een telling vanwege de hoge vegetatie niet meer zinvol. Daarnaast trad er de nodige sterfte op door myxomatose en VHD. Hoe dan ook, een groot deel van het broedseizoen zijn er voor roofvogels jonge konijnen beschikbaar als prooi.

Foto 2. Buizerdnest met konijnen, Rottumerplaat, 7 mei 2019 (Foto: Aaldrik Pot, idem alle volgende foto's). *Buzzard nest with rabbits as prey remains, Rottumerplaat, 7 May 2019.*

Roofvogelgeschiedenis

De broedvogelbevolking wordt vanaf 1984 bijgehouden (SOVON-database). In 1993 en 1994 broedde er een paartje Blauwe Kiekendieven op het eiland, maar het is niet helemaal duidelijk of dat ook daadwerkelijk de eerste broedende roofvogels waren. In 1995 volgde voor het eerst een paar Bruine Kiekendieven en in 2009 broedde er voor het eerst Buizerds op het eiland. Het eerste slechtvalkenpaar volgde in 2005. Dit was het eerste grondbroedsel in Nederland sinds de DTT-crisis (van Brederode & Roersma 2015). Los van de broedvogels verblijven er in een broedseizoen ook andere roofvogelsoorten op het eiland; sommige daarvan trekken alleen langs.

Naast het in kaart brengen van de broedvogels volgens de BMP-methode hebben we in 2019 van onder meer de roofvogels ook de nesten opgezocht en een of meerdere keren gecontroleerd tijdens deze BMP-rondes. Nesten zoeken is, voor bijvoorbeeld de Bruine Kiekendief, een noodzakelijkheid omdat het aantal broedparen niet goed via een territoriumkartering is vast te stellen. Het eiland is dusdanig klein dat de verschillende paren voortdurend in elkaars territorium vliegen, als er al sprake is van territoria. Datzelfde geldt voor de Buizerds op het eiland. De twee paar Slechtvalken hielden er wel vrij strikte territoriumgrenzen op na. Geregeld zagen we gevechten tussen de mannetjes van beide nesten. De Stuijdijk leek daarbij steeds een harde grens. Vooral in de tweede helft van april trokken er veel roofvogels door, een mooie toevoeging aan het genot van het volgen van broedvogels. We hebben geen specifieke tellingen gedaan of geslachten van vogels vastgesteld, simpelweg omdat daar vanwege het vele overige veldwerk de tijd voor ontbrak. Het eiland is zo overzichtelijk dat we tijdens het veldwerk een goede indruk kregen van de doortrek. De top van de doortrek lag in de derde decade van april.

Sperwer *Accipiter nisus*

De Sperwer is geen broedvogel op Rottumerplaat, nooit geweest ook. De eerste doortrekkende vogel zagen we op 1 april, maar tussen half en eind april waren er iedere dag Sperwers op het eiland te zien met een maximum van 7 op 24 april. In de derde decade van april trokken op sommige dagen honderden zanglijsters, kramsvogels, merels en koperwieken door. Sperwers leken deze stromen te volgen. Van zanglijster vonden we diverse plukresten en we zagen meerdere keren hoe ze langdurige door Sperwers werden achtervolgd of opgejaagd uit de struiken en bomen op de Stuijdijk.

Havik *Accipiter gentilis*

De Havik is op het eiland een zeldzame verschijning. Op 2 en 3 juli verbleef een tweede kalenderjaarvogel rond de 1e Knik van de Stuijdijk.

Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

De Bruine Kiekendief was in het broedseizoen een dagelijkse verschijning op Rottumerplaat. Het bepalen van het aantal broedparen op basis van alleen 'territoriumindicerende' waarnemingen is zoals gezegd niet mogelijk. We hebben de kiekendieven daarom meerdere keren vanaf een hoog duin bij de Tweede Knik en

Derde Knik geobserveerd om potentiële nestlocaties vast te stellen (Foto 3). Tot in mei trokken er nog Bruine Kiekendieven door die het bepalen van het aantal broedparen verder bemoeilijkten.

Het eerste nest (BK1) werd gevonden in een rietveldje op de Zuidkwelder op 19 april (2 eieren). Tijdens de vijfde BMP-ronde (eerste helft juni) bevatte dit nest 3 jongen.

Een tweede nest (BK2) vonden we op 8 mei op de Noordkwelder op de grond in dichte duindoornstruiken (5 eieren). Op 28 mei had dit nest drie jongen en nog twee niet-uitgekomen eieren. In de eerste helft van juni vonden we hier 5 jongen.

Een derde nest (BK3) vonden we al op 6 mei tijdens de derde BMP-ronde op Zuidkwelder in het riet, aan de voet van de Stuifdijk ten oosten van de Tweede Knik. Hier vloog een vrouw op en vonden we in het riet een vers opgebouwd nest zonder eieren. Omdat de vogel vanaf dezelfde plek opvloog tijdens de hoogwatervluchtplaatstelling van 18 mei, hebben we het nest nogmaals snel bekeken. Er lag toen 1 ei in. Op 28 mei, tijdens vierde BMP-ronde, telden we in dit nest 3 eieren. Dit nest mislukte; de eieren kwamen niet uit en op 14 juli troffen we nog één (koud) ei aan in het nest.

Tabel 2. Aantal paren en jongenproductie van Bruine Kiekendieven op Rottumerplaat in 2002-19. *Number of pairs and number of fledglings of Marsh Harriers breeding on the island of Rottumerplaat in 2002-19.*

Jaar <i>Year</i>	Paren <i>Pairs</i>	Uitgevlogen jongen <i>Fledglings</i>
2002	2	?
2003	2	?
2004	2	?
2005	4	16
2006	4	?
2007	4	?
2008	6	?
2009	5	11
2010	4	?
2011	?	?
2012	3	?
2013	4-5	7
2014	4	7
2015	4	>7
2016	4	?
2017	6	>6
2018	5	?
2019	3	8

Uiteindelijk vlogen er bij twee paren acht jonge kiekendieven uit. Lange tijd leek het erop dat zich op het westelijke deel van de Noordkwelder tegen de Stuifdijk aan een vierde paar zou vestigen. Hier bleven de kiekken verdacht rondvliegen maar uiteindelijk

vonden we geen nest en uitgevlogen jongen zagen we er niet. Op de Noordkwelder hield zich het hele broedseizoen ook een tweede kalenderjaar-man Bruine Kiekendief op die veelvuldig en tot diep in het broedseizoen baltsvluchten uitvoerde. De onderlinge afstanden tussen de verschillende nesten waren 258 m tussen paar 1 en 2, 537 m tussen paar 1 en 3 en 694 m tussen paar 2 en 3.

Foto 3. Broedhabitat van de Bruine Kiekendief op de Zuidkwelder, 12 juni 2019. *Breeding habitat of Marsh Harrier in Zuiderkwelder, 12 June 2019.*

Blauwe Kiekendief *Circus cyaneus*

Doortrek van Blauwe Kiekendieven zagen we tussen 17 en 25 april. In totaal trokken minstens 16 vogels door waarvan 15 vrouwtjes en 1 mannetje. Op 24 april verbleven we een groot deel van de dag op de toren en zagen we in totaal 5 verschillende vogels 'haastig' vanuit het westen in noordoostelijke richting het eiland overtrekken. Bijna alle vogels vlogen aan de lijzijde van de Stuifdijk om vervolgens laag over de zandplaten richting Borkum over te steken.

Visarend *Pandion haliaetus*

Twee keer zagen we een Visarend langs het eiland vliegen, op 15 april en 22 april.

Zeearend *Haliaeetus albicilla*

Meerdere zeearenden zorgden in april voor vermaak. De waarneming van drie onvolwassen Zeearenden op 1 april was ronduit spectaculair. De vorige avond hadden we ons al verbaasd over de grote onrust onder de vogels op het eiland en vroegen we ons af of er aan de westkant mensen met een boot waren aangemeerd. Een dag

later viel het kwartje. Waarschijnlijk waren de Zeearenden die dag op het eiland aangekomen en waren zij verantwoordelijk voor de ‘verstoring’.

Foto 4. Door Zeearenden bewerkt karkas van een zeehond op de Oostplaat met daaromheen tientallen prachtige prenten, 2 april 2019. *Carcass of young seal on Oostplaat, scavenged by three White-tailed Eagles (as visible from prints in the sand), 2 April 2019.*

Foto 5. Patrouillerende adulte Zeearend op 11 april 2019. De vogel was gekleurringd en afkomstig uit Duitsland (med. Dirk van Straalen). *Patrolling adult White-tailed Eagle, 11 April 2019; the bird had been colour-ringed in Germany.*

Op 1 april zaten de drie vogels (twee in hun tweede kalenderjaar, één in het derde kalenderjaar) een klein uurtje op de Oostplaat. We konden vanaf de toren mooi bekijken hoe ze met, waarschijnlijk, een dode zeehond bezig waren. Nadat de drie arenden door waren gevlogen richting Rottumeroog, zochten we een dag later de 'aasplek' op. Het bleek inderdaad om een dode jonge zeehond te gaan van circa 1 meter lengte. De Zeearenden hadden het dier een stukje versleept, maar waren er blijkbaar niet goed in geslaagd het karkas te openen. Ondanks de wat bloederige toestand waren er geen grote stukken vlees gegeten (Foto 4). Wel was het een uitgelezen kans om eindelijk een mooie prent van een zeearend toe te voegen aan de collectie.

Op 5, 11 en 12 april, 4 juni en 21 juli (2 ex.) waren er opnieuw Zeearenden op het eiland (Foto 5). De vogel van 11 april was een adult met een Duitse kleurring. Helaas konden we de code niet aflezen. De overige vogels waren onvolwassen.

Ruigpootbuizerd *Buteo lagopus*

Op 11 en 12 april werd een paar keer een Ruigpootbuizerd jgend gezien boven de Stuifdijk. De jacht pogingen hadden geen resultaat.

Buizerd *Buteo buteo*

De lage abelen en esdoorns op de Stuifdijk vertegenwoordigen voor Buizerds genoeg boom om een geschikte nestplaats te maken. Het eerste nest vonden we op 7 april (3 eieren) aan de zuidkant van de Stuifdijk in een relatief lage abeel van de laatste bosjes van de Stuifdijk. Op 7 mei lagen er in het nest twee donspullen (<1 week oud). Bij een controle op 24 mei was er nog maar een jong in het nest. Op de rand lagen meerdere jonge konijnen als prooi.

Tijdens de BMP-ronde in de eerste helft van juni bleek het nest uit de boom gewaaid. Van het jong ontbrak elk spoor, maar de oudervogels alarmeerden nog wel. We gaan er daarom vanuit dat het jong zich ergens op de grond in de dichte duindoorns had verstopt en nog steeds werd gevoerd. We zagen echter later in het seizoen buizerdpaar noch jong terug.

Een tweede nest met 1 ei vonden we op 17 april in een abeel in het Kraaienbos. Op 28 mei lagen er in dat nest 2 eieren. Op 28 mei vonden we een derde buizerdnest in een esdoorn in het Middenbos met 2 eieren. In het midden van beide andere nesten. Beide nesten waren in de eerste helft van juni echter leeg en verlaten.

De afstand tussen het eerste en tweede nest bedroeg circa 1600 meter. De afstand tussen het tweede en derde nest was 824 meter en tussen het eerste en derde nest 818 meter.

Het grondnest van een paartje Buizerds in het Middenbos in 2018 werd in 2019 niet gebruikt (Foto 6), al mocht het zich wel verheugen op enige belangstelling van een paartje Nijlganzen.

In 2002-08 was de Buizerd geen broedvogel op het eiland. Het eerste paar vestigde zich in 2009, met tot en met 2013 elk jaar één paar (alleen van 2011 is dat onzeker). In 2014-19 beliep het aantal resp. 2, 3, 3, 2, 2 en 3 paren.

Foto 6. Grondnest van buizerdpaar, mogelijk gebruikt in 2018, 10 april 2019. *Ground nest of Buzzard, possibly used in 2018, 10 April 2019.*

Foto 7. Een oud buizerdnest in het Kraaienbos bleek bij inspectie volledig ondergestoven met zand, 10 april 2019. *An old Buzzard nest in Kraaienbos had completely disappeared under shifting sands, 10 April 2019.*

Torenvalk *Falco tinnunculus*

Op 22 van de 122 dagen zagen we Torenvalken, zowel mannetjes als vrouwtjes, op het eiland met een dagmaximum van vijf verschillende vogels op 24 april. De meeste vogels trokken snel door, maar sommige bleven een dagdeel of een aantal dagen hangen. Van 16 tot 18 april hing er een paartje rond, althans een man en een vrouw, dat elkaar regelmatig opzocht. Beide vogels stonden veelvuldig te bidden boven de Stuifdijk maar we hebben niet een keer een succesvolle jacht poging gezien. Sterker nog, van de 54 geobserveerde 'bidmomenten' deden ze niet een keer een uitval naar de grond. Niet gek als je bedenkt dat er geen muizen op het eiland zijn en de jongste konijnen die zich buiten het hol begaven waarschijnlijk al te groot waren als prooi. Ook hebben we ze niet op zangvogels zien jagen.

Smelleken *Falco columbarius*

Het Smelleken werd van 31 maart tot 25 april op 13 dagen gezien. Op 24 april hadden we op een gegeven moment drie verschillende Smellekens in beeld. Omdat de wat heimelijke vogels zich op zo'n relatief groot eiland goed kunnen verstoppen en we op goede trekdagen vanwege andere werkzaamheden niet constant op de uitkijk konden staan, is het vermoeden dat er op goede dagen meer Smellekens doortrekken.

Hoe lastig het kan zijn om Smellekens te ontdekken, werd duidelijk bij een vrouwtje of juveniel dat pal voor onze neus op de puindammen zat. Ik zat al een uur op de toren naar de steltlopers te kijken toen mijn oog ineens viel op een rustende vogel tussen de stenen van een van de puindammen. Toen ik Nicolette de vogel aan wilde wijzen en de telescoop enigszins verschoof, duurde het minuten voordat ik 'haar' teruggevonden had. Ze was qua kleur versmolten met de roodbruinige stenen op de puindam.

Helaas, ook al had ik vurig op iets anders gehoopt, konden we maar vijf keer een jachtvlucht van een Smelleken observeren. Van die vijf was er eentje succesvol; een veldleeuwerik was de pineut. In alle andere gevallen joeg het Smelleken op graspiepers.

Twee keer zagen we interactie tussen een Smelleken en een van de Slechtvalken op het eiland.

Slechtvalk *Falco peregrinus*

Een van de soorten die we intensiever wilden volgen was de Slechtvalk. Op 31 maart 'blunderden' we tegen een nest aan in de lage duintjes van de zuidwestrand van de Zuidkwelder (SV1). In het onbeklede grondnest lagen 3 eieren. Nadat we een paar keer een 'conflict' tussen twee adulte mannetjes boven de Stuifdijk zagen, kregen we het vermoeden dat er een tweede broedpaar op het eiland was. Een observatie vanaf het hoge duin bij de Tweede Knik was voldoende om een tweede paar te lokaliseren op het Noordrif (SV2). Op 5 april vonden we na een korte, gerichte zoekactie een tweede grondnest (ook zonder bekleding) met 3 eieren. De afstand tussen beide nesten bedroeg 1.9 kilometer.

Bij een tweede bezoek op 23 april aan het nest op de Zuidkwelder (SV1) bleek er nog maar 1 ei in het nest te liggen. Op zondag 12 mei brachten onze weekendvervangers Bart en Doortje Ebbing-Dalmeijer een bezoek aan beide nesten. In het nest SV2

lagen twee pullen en twee eieren. In het nest aan de zuidkant van het eiland lag er nog steeds maar 1 ei.

Op 29 mei bezochten we het slechtvalkennest op het Noordrif en troffen twee grote donspullen aan en nog twee niet-uitgekomen eieren. De ouders alarmeerden heftig, iets wat ze de rest van het seizoen bleven doen, ook toen de twee jongen succesvol waren uitgevlogen (Foto 8).

Het nest op de Zuidkwelder (SV2) vonden we op 2 juni verlaten: geen eieren, eischalen of alarmerende oudervogels.

Foto 8. Jonge slechtvalk van paar SV2 op een duintje van het Noordrif, 14 juli 2019. *Young Peregrine of pair SV2 on one of the dunes of Noordrif. 14 July 2019.*

Slechtvalken waren in 2005-11 jaarlijks met één broedpaar aanwezig, met 2-4 kuikens per jaar die werden grootgebracht. In 2012-14 ontbrak de soort als broedvogel, maar vanaf 2015 was het weer jaarlijks raak met één paar (in 2019 zelfs twee) en resp. 3, 1, 3, onbekend en 2 grootgebrachte jongen.

Van beide paren hebben we een prooilijs samengesteld (Tabel 3). Alle prooiresten zijn gevonden in de nabije omgeving van de nesten zodat het aannemelijk is dat ze van de betreffende vogels afkomstig zijn. Het merkwaardige is dat we de Slechtvalken in die vier maanden tijd nauwelijks hebben zien jagen. Slechts zeven keer zagen we een vogel zich begeven tussen de grote groepen steltlopers. Niet een keer hebben we, ondanks soms urenlange observatiesessies, een succesvolle jachtvlucht gezien. Meestal zaten de valken op de tijdstippen dat wij ze observeerden op een strandpaal of ergens op een duintje te dutten.

Tabel 3. Verzamelde prooien van twee slechtvalkparen op Rottumerplaat in 2019. *Prey lists of two Peregrine pairs on Rottumerplaat in 2019.*

Prooi ­ soort <i>Prey species</i>	Zuid (SV1)	Noord (SV2)
Wilde Eend <i>Anas platyrhynchos</i>	1	1
Wintertaling <i>A. crecca</i>	-	2
Meerkoet <i>Fulica atra</i>	-	1
Scholekster <i>Haematopus ostralegus</i>	5	2
Kanoet <i>Calidris canutus</i>	1	-
Steltloper sp. <i>Wader sp.</i>	1	-
Drieteenstrandloper <i>C. alba</i>	-	1
Steenloper <i>Arenaria interpres</i>	-	1
Zilverplevier <i>Pluvialis squatarola</i>	-	3
Wulp <i>Numenius arquata</i>	-	1
Houtsnip <i>Scolopax rusticola</i>	-	1
Grote meeuw sp. (pul) <i>Chick large gull</i>	-	1
Kokmeeuw <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	-	1
Noordse Stern <i>Sterna paradisaea</i>	1	-
Stormmeeuw <i>Larus canus</i>	1	-
Houtduif <i>Columba palumbus</i>	-	2
Holenduif <i>C. oenas</i>	-	1
Postduif <i>Columba livia</i>	-	17
Turkse Tortel <i>Streptopelia decaocto</i>	-	1
Spreeuw <i>Sturnus vulgaris</i>	-	3
Ekster <i>Pica pica</i>	-	1
Kauw <i>Coloeus monedula</i>	-	1
Graspieper <i>Anthus pratensis</i>	-	1
Appelvink <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	-	1
Totaal <i>Total</i>	10	43

Van de 53 door ons verzamelde plukresten in 2019 (braakballen zijn niet verzameld) bestond het dieet bij het paar SV2 voor bijna de helft uit duiven. Gek genoeg werd bij paar SV1 geen enkele plukrest van een duif gevonden. Van de meeste postduiven hebben we ringen aangetroffen. De vogels kwamen uit Nederland, Duitsland, België en Polen. Voor zover dat mogelijk was hebben we de eigenaren achterhaald, die in het contact over het algemeen vrij laconiek omgingen met hun verlies.

In 2013 en 2014 deden Van Nus en Kleefstra ook onderzoek naar het voorjaars- en zomerdieet van Slechtvalken in de oostelijk Waddenzee (van Nus & Kleefstra 2017). In het dieet van toenmalige paar van Rottumerplaat (2014) hadden duiven een aandeel van tussen de 19 en 28% en steltlopers een aandeel van tussen de 19 en 24 % ondanks de veel grotere beschikbaarheid van steltlopers. In 2019 leek paar SV1 hierop een uitzondering, maar dat is een vertekend beeld omdat op het moment dat postduiven op het eiland verzeild raakten (juni/juli) dit slechtvalkenpaar niet meer aan het nest gebonden was en hun prooien mogelijk elders oppeuzelden. Dit verklaart ook het veel lagere aandeel aan prooi­restvondsten bij dat nest.

Summary

Pot A. & Branderhorst N. 2020. The raptors of Rottumerplaat in 2019. De Takkeling 28: 169-181.

The island of Rottumerplaat in the eastern part of the Dutch Wadden Sea covers some 800 ha and is only sparsely vegetated. The island was surveyed in summer 2019 when three raptor species were recorded as breeding birds, i.e. Marsh Harrier *Circus aeruginosus*, Buzzard *Buteo buteo* and Peregrine Falcon *Falco peregrinus*. (In 1993 and 1994, a Hen Harrier *C. cyaneus* pair had been breeding on the island, but not since then.) Marsh Harriers were first recorded as breeding bird in 1995, with 2-6 pairs in 2002-19. Of the three pairs in 2019, two were successful and raised a total of 8 fledglings. Three Buzzard nests were located in low trees, between 818 and 1600 m apart. One nest with three eggs resulted in one fledgling, although the nest was destroyed by high winds. Two other nests, each with two eggs, failed. Buzzards colonized the island in 2009, with a single pair in 2009-13 (uncertain for 2011), and respectively 2, 3, 2, 2, 2 and 3 pairs in 2014-19. Two Peregrine pairs were located, 1900 m apart and nesting on the ground, with respectively 3 and 1 egg(s). The latter failed to hatch. The first nest raised two fledglings. Peregrines have been present as breeding birds since 2005: one pair in 2005-11 (annually raising 2-4 chicks), absent in 2012-14, again breeding with a single pair in 2015-18 (1-3 chicks annually). The prey list (n=53) for 2019 showed mostly racing pigeons *Columba livia* and waders. As passage migrants or temporary residents, an array of other raptor species were recorded, i.e. Sparrowhawks *Accipiter nisus*, Goshawk *A. gentilis* (a first-year on 2-3 July), Hen Harriers (at least 16 between 17 and 25 April), Ospreys *Pandion haliaetus* (single birds on 15 and 22 April), White-tailed Eagles *Haliaeetus albicilla* (including two first-years and 1 third-year on 1 April, scavenging on dead seal), Rough-legged Buzzard *Buteo lagopus* (1 bird on 11-12 April), Kestrel *Falco tinnunculus* (recorded on 22 out of 122 observation days, with up to 5 on 24 April; the island has no voles or mice to offer) and Merlin *F. columbarius* (observed on 13 days between 31 March and 25 April, with up to 3 birds on 24 April).

Literatuur

- Brederode N. van & Roersma H. 2015. De Slechtvalk na 80 jaar terug als grondbroeder op Rottum. *Limosa* 88: 105-113.
- Nus T. van & Kleefstra R. 2017. Voorjaars- en zomerdieet van Slechtvalken in relatie tot voedselaanbod op de oostelijke Waddeneilanden. *Limosa* 90: 13-24.
- Nauta R. & Pot A.H. 2019. Het Prentenboek. Handboek met prenten van zoogdieren, vogels, ongewervelden, reptielen en amfibieën. Uitgeverij Extra, Vleder.
- Postma J. & Koffijberg K. 2019. Broedvogelmonitoring op de Rottums in 2006-2017. SOVON-rapport 2019/28. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Zekhuis M. & de Vries N. 2012. Fauna van Rottum. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Adres: Tortelstraat 4, 9331 KJ Norg (aaldrikpot@gmail.com).